

a világgpiac konjunkturális változásait éber figyelemmel kísérve, azonnal továbbadni tapasztalatait a termelésnek. Állami pénzügyi politikánk nem számol az exportfejlesztés közgazdasági jelentőségével, s gyakran, mint pl. a forgalmiadó viszonylatban, nemcsak nem támogatta, hanem egyenesen megkárosította kivitelünket. Nem ismerjük az exporthitelbiztosítás intézményét, amely a nagy nyugati államokban igen hathatósan támogatta a kivitelt. Természetesen még kereskedelempolitikánk és főleg vasuti díjszabáspolitikánk sem merítette ki exportunk fokozásának összes eszközeit. Ha az összes arra hivatott tényezők egy állami irányítás alatt álló exportfejlesztési tanácsban javasoltatnának, amelynek ténykedése nem merülne ki szerény javaslatok előterjesztésében, mint a takarékosági bizottságé, akkor lehetségesnek tartjuk mindazon rendszabályok tervszerű és a gazdasági élet követelményeinek is megfelelő végrehajtását, melyek külkereskedelmi mérlegünk passzivitásának csökkentése szempontjából feltétlen szükségesnek mutatkoznak.

*Dr Káldor György.*

**A szövetkezetek és a kereskedelem.** A legutóbbi napokban újból kiélesedett a küzdelem, amely a szövetkezetek és a kereskedelem között folyik. A polémia a kereskedelem köréből indult meg a szövetkezeteknek állami részjegyzéssel és a Nemzeti Bank kamatlábánál olcsóbb hitellel való támogatása, a szövetkezetek adókedvezménye s végül a szövetkezeteknek a kereskedelmi törvény által nem korlátozott azon gyakorlata ellen, hogy nemtagoknak is árusítanak. Ezzel szemben szövetkezeti oldalról arra hivatkoznak, hogy a részjegyzéssel és olcsóbb hitellel való támogatás a szövetkezeteket közérdekű, különösen árnivelláló hatású működésükért illeti meg. — számbavehető adókedvezményeket nem élveznek, sőt a szövetkezetek ellenőrzésénél fogva több adót fizetnek, mint a kereskedők, — végül hogy a fogyasztási szövetkezetek eladási jogának a tagokra való korlátozása a szövetkezetek üzletvitelének gazdaságosságát veszélyeztetheti, a kereskedelmi törvénybe pedig nem ütközik.

Az állami támogatásnak részjegyzésben, illetve olcsó kamatlábasban való jelentkezése különösen a terményértékesítő szövetkezeteknél tapasztalható, amelyeket a földművelésügyi minisztérium szervezett meg azzal a megfontolással, hogy a gazdáknak jutó ártérítést növelje és hogy az országának azokon a területein, amelyekeken állítólag a kereskedelem nem vásárol, biztosítsa a gazdák számára terményeik értékesítését. Ez az indoklás azonban aligha helytálló, mert éppen a földművelésügyi minisztérium adataiból tűnik ki, hogy a múlt esztendőben 5 millió aranykorona állami támogatással működő terményszövetkezetek az egész magyar terményexportnak mindössze 2 százalékát bonyolították le s a belföldön mindössze 3 százalékát vásárolták fel a gazdák által értékesített terménymennyiségnek. Ez a 2, illetve 3 százalék, az amugy is a világgpiaci árákhoz viszonyuló belföldi áralakulást semmiképen sem befolyásolhatta. árnivelláló hatással nem lehetett. Amde, mint az állami támogatásban részesülő terményértékesítő szövetkezetek mérle-

geiből látjuk, a kis forgalommal, de nagy szervezettel rendelkező szövetkezetek életképtelenekek bizonyultak és ezért vált szükségessé, hogy azokat ebben az esztendőben fuzionáltassák és hogy a kormány újabb 5 millió aranykoronát bocsásson a most már egyesített terményértékesítő szövetkezetek rendelkezésére.

Ami a szövetkezetek adókedvezményét illeti, helytelen lenne a szövetkezetek adóterhét az egyéni kereskedők adózásával összehasonlítani. Ha azonban a részvénytársaságok adóterheivel hasonlítjuk össze a szövetkezetekét, akkor kitűnik az az előny, amelyet a társulati adónál a szövetkezetek élveznek, míg a forgalmi adónál a szövetkezetek az által kerülnek kedvezőbb helyzetbe, hogy a szövetkezeti központok fiókjaiknak forgalmiadómentesen adhatnak ki árut, míg a kiskereskedő a nagykereskedőnél történt vásárlása alkalmával 2 százalék forgalmi adót tartozik leróni.

Fel lehetne vetni mindenestre azt a kérdést, hogy a szövetkezetek tarthatnak-e számot adókedvezményre, vagy sem? Ha a szövetkezet valóban altruista intézmény, akkor indokolható, hogy a kormány adókedvezményben részesíti őket. Altruista szövetkezés azonban csak az lehet, amely kizárólag tagjainak nyújt előnyt a szövetkezés által, illetve ezen az úton elérhető olcsóbb beszerzés, vagy kedvező értékesítés révén. Amint azonban a szövetkezetek másoknak, mint tagoknak is árusítanak, nem tekinthetők altruista vállalkozásoknak, mert hiszen nem csupán azt az anyagi előnyt akarják kihasználni, ami a szövetkezeteknek a nagy mennyiségben való olcsóbb beszerzés és olcsóbb szétosztás által jut, hanem ezenfelül vállalkozói házonra is törekednek. Ez utóbbiak már csak formailag tekinthetők szövetkezeteknek és így állami támogatásuk semmiképpen sem indokolható. Ezért válik szükségessé az altruista szövetkezeteknek a szövetkezeti formában működő kereskedelmi vállalkozásoktól való határozott elválasztása azáltal, hogy a szövetkezeteket eltiltják a nemtagoknak való árusítástól.

Az 1920 : XXIV. t.-c.-nek az üzletrész-kibocsátás illetékmentességéről, továbbá az osztalékilletékekről szóló 14. és 15. §-a és az 1922 : XXIV. t.-c.-nek a társulati adókedvezményekről szóló 20. §-a csakis az ilyen altruista szövetkezetek számára volna biztosítandó.

Ipari közigazgatási szempontból a kereskedelmi törvény idevonatkozó reformját is megelőzően megvalósítandó lenne az, hogy a szövetkezetek számára iparigazolványt a gyakorolni kívánt iparra nem általánosságban, hanem azzal a korlátozással állítanak ki, hogy az igazolvány a megjelölt ipar gyakorlására csakis a tagok szükségleteinek ellátása, vagy azok készítményeinek, illetve terményeinek értékesítése, azok részére való hitelnyújtás vagy kölesönközvetítés stb. céljára jogosít.

*Varannai Aurél.*

**Az osztrák alkalmazotti biztosítás.** A szociálpolitika további kiépítésének kérdése homlokerében állt az osztrák választási agitációnak. Idegen államok szociálpolitikájának megítélése rendkívül nehéz, nem tudhatjuk, hogyan aránylanak egymáshoz a törvényhozás motívumai között a társadalmi bajok megszüntetésére irányuló represszív és a felfordulások elkerülését célzó